

3.

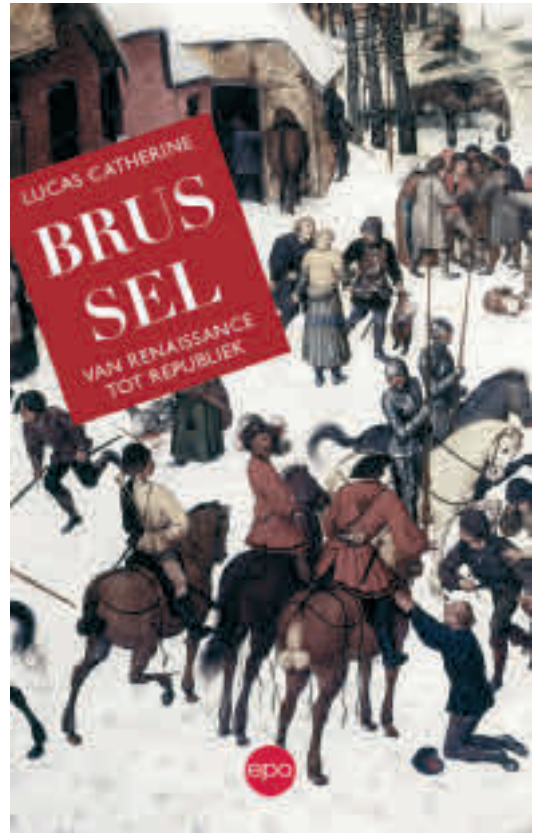
De maanden die verlopen
En men ziet nog geen vertrek
Van al die platte pooten
En zelfs al met een gebrek
Voor mij het steke mij tegen
Van hier als baas te zijn
En van t vrouwvolk hun te lopen
Naar souper en naar concert
En voor mij te troosten
Zing k altijd dezen refrain

Dominique De Groen, FWO-aspirant
Vakgroep Geschiedenis, UGent

- 1 Guy JANSSENS, *De Grooten Oorlog in Brusselse straatliedjes uit 1914-1918*, Leuven: Acco, 2013, p. 7.
- 2 Guy JANSSENS, *De Grooten Oorlog [...]*, p. 103.
- 3 Guy JANSSENS, *De Grooten Oorlog [...]*, pp. 101-103.
- 4 Een selectie is te beluisteren op de bijgevoegde cd *Zee den ourlog*, ingespeeld door Emballage Kado.
- 5 Guy JANSSENS, *De Grooten Oorlog [...]*, p. 74.
- 6 Verwijst naar de typische Duitse pinhelmen.
- 7 Guy JANSSENS, *De Grooten Oorlog [...]*, p. 77.
- 8 Guy JANSSENS, *De Grooten Oorlog [...]*, p. 44.
- 9 Guy JANSSENS, *De Grooten Oorlog [...]*, p. 98.
- 10 Guy JANSSENS, *De Grooten Oorlog [...]*, p. 85.
- 11 Guy JANSSENS, *De Grooten Oorlog [...]*, pp. 57-59.
- 12 Scheldwoord voor Duitse soldaat.

RECENSIE

Lucas Catherine *Brussel: van renaissance tot republiek*

Lucas CATHERINE, *Brussel: van renaissance tot republiek*, Berchem: EPO, 2014, 208 pp., ISBN: 978 94 6267 000 6

Lucas Catherine, alias Luc Vereertbrugghen, staat bij velen te boek als 'historicus van vergeten zaken'. Hij schreef belangrijke stukken, boeken en essays bij elkaar over kolonisatie, de relatie van de Europese met andere bescha-

vingen en de impact van religies. Enkele van zijn werken steken er met kop en schouders bovenuit. We denken hierbij aan *De Israëllobby of Loopgraven in Afrika (1914-1918)*. Zijn jongste boek, *Brussel: van renaissance tot republiek*, behandelt de vroegmoderne periode van de Zennestad. Het boek neemt ons mee naar de tijd van de reformatie, van Karel V en de renaissance (15e-16e eeuw). Over die periode is al heel wat inkt gevloeid, maar ons gecanoniseerd beeld daarvan wordt in dit boek – lichtjes – bijgesteld.

Catherines standpunt: Keizer Karel was een oorlogstoker, steeds op zoek naar financieringsmethoden om zijn oorlogen te bekostigen. Hij haatte iedereen die niet katholiek was en voerde een zware repressie tegen zijn eigen Brusselse bevolking toen die voor religieuze en maatschappelijke verandering koos. Catherine beschrijft die ‘geuzenopstand’ in Brussel, aangedikt met smakelijke anekdotes, en vertelt hoe de Brusselse burgerij jaren later de republiek uitriep en zo een (kleine) revolutie ontketende.

Het boek van 203 pagina’s lees je zo uit. Zeggen dat Lucas Catherine een vlotte pen heeft, is dus een open deur intrappen. Toch begon ik eraan met enig scepticisme. Zo denk je in het begin te maken te hebben met een ingekort en flauw afkooksel van Louis Paul Boons *Het geuzenboek*. Nóg eens wat ballonnetjes doorprikken rond het imago van Karel V, ook al heeft Catherine het niet zo uitgebreid over Karels hangbek als Boon? Er zijn al een stuk meer gedegen studies over geschreven. Ik denk bijvoorbeeld aan het werk van professor Wim Blockmans (*Karel V, keizer van een wereldrijk, 1500-1558*, Omniboek, 2012). En ja, je leest voor een stuk dezelfde dingen, zij het minder uitgebreid. Toch doet het niets af aan de kwaliteit van het werk.

Zo is het interessant om te lezen hoe de auteur Gerrit Geertszoon, beter bekend als Desiderius Erasmus Roterodamus, met de grond gelijk maakt. Die was niet de grote, positieve en rechtlijnige intellectueel. Ook niet de alwe-

tende, sterk verafgode en op waarden gerichte publiekslieveling. Neen, Erasmus was een twijfelbaar van de bovenste plank, lelijk als de nacht en iemand die het spreekwoord ‘geld, geweld en gunst breekt recht, zegel en kunst’ boven zijn bed had hangen. Hij was volgens Catherine de ideoloog van dit verderfelijke regime. Erasmus stond vijandig tegenover alles en iedereen die niet dezelfde leer aanhing als hij: protestanten, joden, moslims. Een loutere dienaar van de macht ook.

Het werk katapulteert je terug naar de vroegmoderne periode van onze Brusselse hoofdstad. Als geboren Brusselaar kent Lucas Catherine die fase van onze hoofdstad door en door. Hij begeleidt je door de straten van toen, zoals een stadsgids dat vandaag zou doen. Je proeft, ruikt en hoort de anekdotes, details en schandalen van toen. En ondertussen stelt hij je perceptie van die periode bij.

Zijn standpunt is dan ook steeds dat van de kleine man of het gewone werkvolk. Een interessante anekdote in dat verband: Willem van Oranje-Nassau en de graaf van Egmont hadden wel wat meer te verliezen dan hun plek in de protestantse hemel. Willem incasseerde als de Bernard Arnault van zijn tijd ieder jaar in zijn Brusselse residentie een jaarinkomen van 150.000 gulden. Dat was zo maar even drieduizend keer het inkomen van Jan de timmerman. Egmont, als tweede rijkste, had ‘maar’ 62.000 gulden. Van zodra de revolte in Brussel begon te radicaliseren, besloten Oranje-Nassau en graaf Egmont te vluchten naar het Noorden, naar het latere Nederland, waar het regime politiek, religieus en militair minder strak stond. Door het politiek-militaire verhaal schemert dus ook de sociaal-economische realiteit.

Dit boek leert ons een stuk geschiedenis van onderuit beter kennen. En uit het verleden valt enkel maar te leren.

Jurgen MASURE,
projectmedewerker, Linx+/Vlaams ABVV